

– формування порядку і джерел періодичного опублікування системою державного внутрішнього фінансового контролю своєчасної і достовірної інформації щодо напрямів використання бюджетних коштів, виявлених правопорушень і прийнятих заходів щодо їх усунення;

– узгодження основних положень нормативно-правових актів державного внутрішнього фінансового контролю та інших сфер фінансової системи;

– розподіл функцій і контрольних повноважень на всіх рівнях проведення державного внутрішнього фінансового контролю для уникнення дублювання функцій, що сприятиме оптимізації структури органів державного внутрішнього фінансового контролю і, як наслідок, зростання результативності їх діяльності;

– формування системи підготовки кваліфікованих спеціалістів для проведення державного внутрішнього фінансового контролю.

Дієвий державний внутрішній фінансовий контроль забезпечить як виявлення випадків незаконного і неефективного використання бюджетних ресурсів, так і розробку рекомендацій по усуненню причин, які їх спричинили.

Література:

1. Басанцов І. В. Державний фінансовий контроль як дійовий інструмент підвищення ефективності державних цільових програм / І. В. Басанцов // Механізм регулювання економіки. – 2005. – №4. – С. 238–243.

2. Дмитренко Г. В. Проблеми удосконалення державного фінансового контролю в контексті зарубіжного досвіду / Г. В. Дмитренко // Економіка та держава. – 2009. – №7. – С. 76–79.

Крупка А. Я.

аспірант кафедри фінансів

МЕТОДОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Фінансова політика держави відіграє важливу роль забезпечуючи функціонування фінансової системи країни в цілому, сприяє ефективній реалізації державних функцій, налагоджує умови для здійснення міжнародного співробітництва.

Існує ціла низка тлумачень фінансової політики держави. Зарубіжні вчені найчастіше розглядають це поняття з двох сторін – з одного боку фінансова політика ототожнюється з втручанням держави в процеси формування, розподілу і перерозподілу фінансових ресурсів, з іншого боку це лише засіб правової регламентації діяльності процесів господарювання. Деякі вчені взагалі не виділяють фінансову політику як самостійну економічну категорію, пов'язуючи її з фіскальною або ж бюджетною політикою.

Запропоновані в науковому середовищі визначення фінансової політики держави в тій чи іншій мірі висвітлюють суть поняття, а їх різноманіття пояснюється складністю та багатогранністю даної категорії та підходами вчених до їх інтерпретації в залежності від напрямку досліджень. Виокремивши найважливіші аспекти та взявши до уваги найвдаліші і найпоширеніші трактування фінансової політики держави, на нашу думку, під цим поняттям слід розуміти цілеспрямовану, формально-визначену систему заходів держави щодо планування, організації, використання та контролю фінансових відносин в розподільчих та перерозподільних процесах, які здійснюються через фінансову систему, задля досягнення поставленої мети.

Особливість фінансової політики як науково-практичного поняття або як організаційно-економічної категорії полягає в тому, що в ній одночасно рівноправно співіснують об'єктивне (незалежне від волі і свідомості людей) і суб'єктивне (імперативне, державно-вольове, організаційно-управлінське). За допомогою фінансової політики здійснюється багатосторонній регулювальний вплив на ринкові відносини і процес розширеного відтворення [1, с. 177].

Основною метою фінансової політики держави є оптимальний розподіл та перерозподіл внутрішнього валового продукту та національного багатства між суб'єктами фінансових відносин задля досягнення соціально-економічної рівноваги у суспільстві.

Завдання та напрями фінансової політики держави відображаються у фінансово-правовому законодавстві інших офіційних ділових програмних документах та в першу чергу полягають у забезпеченні ефективної системи управління фінансам, формуванню оптимальних форм та методів мобілізації та використання фінансових ресурсів, стимулюванні та регулюванні соціально-економічного розвитку суспільства, створення дієвого фінансового механізму тощо.

Важливими є принципи побудови фінансової політики держави. З урахуванням наукової практики можна виділити декілька найважливіших принципів:

- системності – оскільки фінансова політика явище системи, потрібно передбачати можливий вплив фінансових рішень на усі складові економічної політики та соціально-економічні відносини в цілому;

- комплексності – така політика повинна бути гнучкою, проводитися одночасно в багатьох напрямках;

- публічності – інформація про здійснення тих чи інших дій повинна бути загальнодоступною і зрозумілою, що як показує досвід, є запорукою їх ефективного здійснення;

- справедливості – політика повинна ґрунтуватися на неупередженому ставленні в процесі розподілу і перерозподілу внутрішньо валового продукту між громадянами та іншими суб'єктами фінансових відносин;

– обґрунтованості – план реалізації політики повинен базуватися на науково-обґрунтованих положеннях, підкріплених реальними макроекономічними показниками економічного і соціального розвитку суспільства;

– ефективності – результатом проведеної роботи повинно бути досягнення цілей, які відповідають потребам суспільства;

– сталості – зміни повинні відбуватися поступово, відповідно до умов зовнішнього і внутрішнього середовища, не спричиняючи при цьому значних коливань фінансово-грошової системи.

На практиці фінансова політика реалізується в комплексі заходів, які держава здійснює через фінансову систему, її проведення нерозривно пов'язане від балансування між зростаючими потребами та реальним потенціалом для їх здійснення.

Визначення напрямків та засобів здійснення фінансової політики в галузі на пряму залежить від вибору функцій на основі яких вона здійснюватиметься та відповідного механізму реалізації. З теоретичної точки зору існує низка запропонованих функцій фінансової політики, серед яких найпоширенішим є варіант із виділенням трьох їх видів: стимулюючої, обмежувальної та стабілізаційної. Функції фінансової політики відображають напрями її реалізації, специфіку, цілі та характеризують суспільне призначення.

Зважаючи на часові проміжки здійснення фінансової політики та враховуючи характер заходів виділяють фінансову стратегію та фінансову тактику. Фінансова стратегія спрямована на вирішення важливих структурних проблем функціонування фінансової системи та розрахована на тривалу перспективу. В свою чергу, фінансова тактика передбачає вирішення завдань шляхом зміни способів організації фінансових відносин певного етапу розвитку суспільства.

Визначившись із завданнями здійснення фінансової політики, відповідно до визначених пріоритетів, підбираються необхідні фінансові методи і форми, важелі та інструменти впливу на соціально-економічні процеси, які в сукупності складають фінансовий механізм.

Фінансова політика держави може проводитися у двох режимах: ручному і автоматичному. Фінансова політика, яка проводиться у ручному режимі отримала назву дискреційної політики. Її використання означає, що уряд свідомо маніпулює податками та державними витратами для прискорення економічного зростання, збільшення зайнятості, посилення контролю за інфляцією. Фінансова політика держави, яка проводиться в автоматичному режимі, отримала назву недискреційної політики. Вона ґрунтується на дії вмонтованих стабілізаторів, які забезпечують природне пристосування економіки до фаз ділової кон'юнктури. Вмонтовані стабілізатори – це такі

механізми в економіці, дія яких зменшує реакцію валового внутрішнього продукту на зміни сукупного попиту [2, с. 98–99].

Фінансова політика держави насправді є потужним важелем управління фінансовими відносинами поєднуючи в собі складові, які відповідають за найважливіші напрямки їх реалізації. Проте зважаючи на ускладнення фінансово-господарських відносин, постійне збільшення та урізноманітнення нормативно-правової бази, появою більшої кількості суб'єктів фінансових відносин об'єктивно виникає ситуація, коли галузі народного господарства мають певні особливості і загальнодержавна політика не завжди може адекватно реагувати на нові виклики. Саме тому окремі галузі економіки, які мають важливе суспільне значення також доцільно розглядати в контексті фінансової політики як важливу складову частину.

Література:

1. Салтикова Г. В. Фінансова політика держави: сутність, напрями та інструменти реалізації / Г. В. Салтикова // Вісник МСУ. – 2011. – №1. – С. 170–180.
2. Кириленко В. До питання про суть і функції фінансової політики держави / В. Кириленко // Світ фінансів. – 2007. – №4. – С. 94–99.

Лободіна З. М.

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів

РОЛЬ МІЖБЮДЖЕТНИХ ТРАНСФЕРТІВ У ФОРМУВАННІ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ

Реформування бюджетної системи України, розпочате ще на початку ХХ століття, не можна назвати логічно завершеним. Поряд із вагомими здобутками бюджетної реформи виявлено проблеми, що потребують невідкладного розв'язання, оскільки є невід'ємною умовою зміцнення економіки демократичного суспільства. Більшість із них пов'язані з необхідністю внесення змін до чинного порядку формування доходів та здійснення видатків бюджетів різних рівнів, організації системи міжбюджетних відносин, пошуку джерел фінансування бюджету тощо.

В умовах децентралізації бюджетної системи практика наповнення місцевих бюджетів України свідчить про недостатність обсягу доходів місцевих бюджетів, що враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів, та доходів місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів, для адекватного фінансування виконання делегованих та власних повноважень органів місцевого самоврядування. А тому при розробці та реалізації бюджетної політики виникає необхідність використання такого важелю бюджетного механізму як міжбюджетні трансферти.